

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

20 december 2000

GEDACHTEWISSELING

met de Vereniging van de Vlaamse Provincies over het provinciefonds

VERSLAG

**namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid
uitgebracht door de heer Herman De Loor**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jan Penris.

Vaste leden :

de heer Bart De Smet, mevrouw Veerle Heeren, de heren Jan Laurys, Mark Van der Poorten ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Dominique Guns, de heer Francis Vermeiren ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Jan Penris, Christian Verougstraete ;

de heren Herman De Loor, Tuur Van Wallendael ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, de heren Carl Decaluwe, John Taylor, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche ;

de heren Jozef Browaeys, Marc Cordeel, Patrick Lachaert, Stefaan Platteau ;

de heer Filip De Winter, mevrouw Marijke Dillen, de heer Frans Wymeersch ;

de heren André Kenzeler, Marcel Logist ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

Blz.

I. Tussenkomst van de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport	4
II. Uiteenzetting namens de Vereniging van de Vlaamse Provincies	4
1. Uiteenzetting van de heer Raymond Van Loock, directeur van de VVP	4
2. Uiteenzetting van de heer Marc De Buck, gedeputeerde provincie Oost-Vlaanderen	7
3. Uiteenzetting van de heer René Swinnen, gedeputeerde provincie Vlaams-Brabant	7
4. Uiteenzetting van de heer Ludo Helsen, gedeputeerde provincie Antwerpen	8
5. Uiteenzetting van de heer Jan Durnez, gedeputeerde provincie West-Vlaanderen	8
III. Bespreking	8

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid hield op 26 oktober 2000 een gedachtewisseling met een delegatie van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) over het provinciefonds. De aanleiding tot de gedachtewisseling was de beslissing van de Vlaamse regering om bij de opmaak van de begroting 2001 één miljard af te trekken van de dotatie van het Vlaams provinciefonds.

De delegatie van de VVP bestond uit :

- De heer Raymond Van Loock, directeur van de VVP ;
- De heer Marc De Buck, gedeputeerde provincie Oost-Vlaanderen ;
- De heer René Swinnen, gedeputeerde provincie Vlaams-Brabant ;
- De heer Jan Durnez, gedeputeerde provincie West-Vlaanderen ;
- De heer Ludo Helsen, gedeputeerde provincie Antwerpen.

I. Tussenkost van de heer Johan Sauwens, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Sport

De minister is verwonderd over de agendering van een gedachtewisseling over het provinciefonds terwijl de begrotingsbesprekingen nog moeten starten. De normale gang van zaken is volgens hem dat de commissie van de minister eerst de nodige tekst en uitleg krijgt over het ontwerp van uitgavenbegroting 2001, waarna er een debat volgt en het ieder commissielid vrijstaat om nadere informatie te verkrijgen van bijvoorbeeld de VVP.

De minister verklaart dat hij de VVP heeft uitgenodigd voor een gesprek over de plaats van de provincies in het geheel van het Vlaams binnenlands bestuur, maar de provincies hebben dit gesprek geweigerd. Hij zal naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen zijn visie op de kerntaken van de besturen en de financiële implicaties ervan duidelijk naar voor brengen.

II. Uiteenzettingen namens de Vereniging van de Vlaamse Provincies

1. Uiteenzetting van de heer Raymond Van Loock, directeur van de VVP

De heer Van Loock stelt dat de VVP heeft aangedrongen op deze gedachtewisseling naar aanleiding van het voornemen van de Vlaamse regering om één miljard frank te schrappen van de dotatie van het Vlaams provinciefonds. Hij verklaart dat de vijf Vlaamse provincies eensgezind achter het betoog staan dat naar voren zal worden gebracht. Dat blijkt ook uit het feit dat er in alle Vlaamse provincies een motie werd aangenomen, waarin het voornemen van de Vlaamse regering met betrekking tot het provinciefonds betreurd wordt.

De spreker wenst vooreerst te reageren op de tussenkost van de minister. De VVP heeft onmiddellijk nadat zij op de hoogte was van het voornemen van de regering, aangedrongen om gehoord te worden in de commissie. De ervaring leert immers dat – eens de begrotingsbesprekingen zijn aangevat – er nog weinig aanpassingen aan het ontwerp van begrotingsdecreet worden goedgekeurd. Vandaar dat de VVP vooraf de nodige toelichting wenst te verschaffen, zodat de commissieleden voldoende geïnformeerd zijn bij de aanvang van de begrotingsbesprekingen.

De spreker bevestigt dat de VVP door de minister werd uitgenodigd voor een gesprek op 17 november eerstkomende. Het onderwerp van dit overleg zou echter niet het provinciefonds zijn, maar wel de kerntaken van de verkozen besturen. De VVP vindt dit niet behoorlijk omdat het gesprek er pas zou komen een maand na het bekendmaken van de voorgestelde maatregel inzake het provinciefonds. Bovendien wenst de VVP nu een gesprek over het acute probleem van het provinciefonds in plaats van over de kerntaken. Om deze redenen heeft de VVP het gesprek met de minister van Binnenlandse Aangelegenheden geweigerd. De VVP heeft vervolgens de minister-president aangeschreven om zo vlug mogelijk een gesprek te kunnen hebben over de problematiek van het provinciefonds. De VVP eist dat de voorgestelde maatregel in verband met het provinciefonds onmiddellijk wordt ingetrokken en dat de regering vervolgens het gesprek aangaat over de taakstelling van het provinciaal bestuur.

De heer Van Loock overloopt vervolgens de VVP-nota 'Provinciefondsprikelen', die aan de commissieleden werd ter beschikking gesteld. In de inleiding van die nota wordt er verwezen naar een aantal principes inzake een nieuwe politieke cultuur wat de samenwerking tussen de bestuursniveaus betreft. Vooreerst werd met de vorige Vlaamse regering een afsprakennota afgesloten. Die afsprakennota kreeg ook een vertaling in het huidige Vlaams regeerakkoord onder de titel 'Uitvoering en verdieping van het pact tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse gemeenten en OCMW's en van de afsprakennota met de provincies'. In de afsprakennota staat onder andere dat de Vlaamse regering en de Vlaamse provincies elkaar erkennen als volwaardige partners in een gezamenlijke opdracht. Daarnaast erkent de Vlaamse overheid dat de financiën de basis vormen voor de goede relaties.

Ten tweede wordt verwezen naar het Vlaams regeerakkoord van 13 juli 1999. Daarin wordt het partnerschap opnieuw bevestigd. Ook de permanente dialoog tussen de Vlaamse regering en de provincies komt daarin aan bod. Specifiek wordt in het regeerakkoord verwezen naar de decretaal vastgestelde jaarlijkse indexering van het gemeentel- en provinciefonds, die vanaf 2000 opnieuw integraal zal worden toegepast. Bovendien wordt er gesteld dat de gebiedsgerichte samenwerking op bovenlokaal niveau met de provincies financieel zal worden beloond.

Ten derde haalt de heer Van Loock de omzendbrief aan die traditioneel naar aanleiding van de nakende legislatuurwissel wordt verstuurd en waarin er gewaarschuwd wordt voor het stellen van belangrijke bestuursdaden die manifeste gevolgen kunnen inhouden voor de nieuwe legislatuur. De VVP is ten eerste ontstemd dat de minister precies in die periode een beslissing voorstelt die heel belangrijke financiële repercussies heeft voor de Vlaamse provincies.

Ten slotte wordt verwezen naar het schrijven van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden aan de provincies met betrekking tot de raming van het aandeel van hun respectievelijke dotaties. Die raming is nodig opdat de provincies een degelijke begroting zouden kunnen opstellen. De provinciale ontwerpbegrotingen zijn intussen klaar en er werd daarbij rekening gehouden met de raming van de Vlaamse administratie, namelijk het bedrag van vorig jaar plus de indexatie.

Tegenover de voornoemde principes plaatst de spreker de realiteit. De minister volgt vooreerst

zijn eigen principes niet waar het gaat over het zich tijdens de periode van de bestuurswissel onthouden van bestuursdaden met ingrijpende financiële gevolgen, in dit geval voor de provinciale financiën.

De spreker citeert verder uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet betreffende het Vlaams provinciefonds: "Alleszins moet worden vermeden dat het provinciefonds opnieuw een element van strijd wordt in de jaarlijkse begrotingsdiscussie, zoals dat zo vaak het geval was in het verleden. Onduidelijkheid op het vlak van de dotatieplanning is terecht een bron van wrevel geweest vanwege de besturen en staat geen model voor wat de verhouding tussen de hogere overheid en het provinciaal bestuursniveau kan en zou moeten zijn ...".

De heer Van Loock schetst vervolgens de evolutie van de dotatie voor de Vlaamse provincies de laatste 10 jaar. Hij stelt vast dat er vaak sprake was van een niet-indexering en soms van een desindexering van het Vlaams provinciefonds. Door de vorige Vlaamse regering werd er op een onbehoorlijke en niet gemotiveerde wijze een band gelegd tussen het provinciefonds en het IMALSO-dossier. De huidige minister van Binnenlandse Aangelegenheden heeft die onrechtvaardige maatregel intussen rechtgezet. De dotatie voor het Vlaams provinciefonds bedroeg bij aanvang in het jaar 1991 2.807,2 miljoen frank. Volgens de decretale bepalingen en rekening houdend met de gezondheidsindex zou de dotatie voor 2001 3.837,94 miljoen frank moeten bedragen. Trekt men hier één miljard frank vanaf zoals de Vlaamse regering voorstelt, dan wordt de dotatie voor 2001 ongeveer 2,8 miljard frank, dit is ongeveer hetzelfde bedrag als in 1991. Op die tien jaar zouden de provincies dus niets hebben bijgekregen, niettegenstaande de enorme evoluties die het takenpakket van het provinciaal bestuur de laatste jaren onderging en de impact van de inflatie.

De spreker verklaart dat de Vlaamse provincies ten eerste geërgerd zijn over het feit dat er over de voorgestelde maatregel geen enkel voorafgaand overleg werd gepleegd met de provincies. Achteraf werd door de regering wel een argumentatie opgebouwd, maar die is volgens de spreker inhoudsloos. Het gaat volgens hem over een non-argumentatie.

Vooreerst wenst de VVP te weerleggen dat de provincies over grote reserves zouden beschikken. De Vlaamse overheid is er blijkbaar vanuit gegaan dat de reserves van de 5 Vlaamse provincies op 31 januari 1998 8 miljard frank bedroegen. De spreker wenst dit cijfer niet te weerleggen – het is correct –

maar hij wijst erop dat men rekening moet houden met het gehele verhaal. Het bedrag van 8 miljard frank moet immers verminderd worden met de in 1998 ontstane verplichtingen die pas tijdens het eerste kwartaal van het daaropvolgend jaar effectief betaald worden. Voor de vijf Vlaamse provincies vertegenwoordigen die verplichtingen een som van 4,5 miljard frank. Er blijft dus nog 3,5 miljard frank over die tijdens de begrotingsjaren 1999 en 2000 werden aangewend om de begrotingen in evenwicht te kunnen brengen. De conclusie is dus dat het basisbedrag waarvan de Vlaamse overheid vertrekt, vandaag niet meer bestaat. Het gevolg van de maatregel van de Vlaamse regering zal zijn dat al de reeds opgemaakte provinciebegrotingen 2001 deficitair zullen zijn.

De spreker weerlegt tevens de stelling dat de provincies minder nood zouden hebben aan Vlaamse financiële ondersteuning en dat het provinciefonds ook wezenlijk veel minder bijdraagt tot de provinciale financiën. Hij wijst erop dat de regering vorig jaar in de afsprakennota nog het volgende liet optekenen : "Naast de eigen fiscaliteit draagt de Vlaamse Gemeenschap in aanzienlijke mate bij tot de provinciale financiën, inzonderheid via het provinciefonds.". Het proportioneel belang van het provinciefonds in het geheel van de provinciale financiën is de laatste jaren wel sterk verminderd. De provincies hebben in het verleden de toring naar de nering gezet door andere financiële bronnen aan te boren. Als men nu dan beweert dat de provincies minder nood hebben aan financiële ondersteuning vanuit de Vlaamse overheid, dan getuigt dat van intellectuele oneerlijkheid.

De VVP ervaart het als kwetsend dat de afoming van het provinciefonds gekoppeld wordt aan een verhoging van het gemeentefonds. Aan de pers heeft de Vlaamse regering meegedeeld dat die verhoging van het gemeentefonds nodig was omwille van een aantal redenen zoals de daling van de inkomsten van de gemeenten ingevolge de federale belastingshervorming, de extra uitgaven ingevolge de politiehervorming, de liberalisering van de elektriciteitsmarkt, enzovoort. De Vlaamse provinciebesturen erkennen de financiële uitdagingen van de gemeenten nu en in de toekomst. Maar ook de provincies staan voor belangrijke uitdagingen die eveneens financiële consequenties hebben (uitbouw van managementstaak als bovenlokaal bestuurder, het voeren van een complementair en geïntegreerd stedelijk beleid, provinciale pensioenproblematiek, verlies van gemiddeld 90 miljoen frank per provincie door de nieuwe wijze van inning van de opcentiemen op de onroerende voorheffing).

Een uitspraak die eveneens kwaad bloed heeft gezet bij de provinciebesturen, is dat zij hun belastingen maar moeten optrekken om het verlies van één miljard frank te compenseren. In het verleden hebben de provincies steeds de toring naar de nering gezet. Door de maatregel van de Vlaamse regering worden de vijf provinciale begrotingen deficitair. Daardoor worden de provincies nog eens extra benadeeld. De provincies vinden het eigenaardig dat men suggereert om de belastingen te verhogen in een tijd dat de Vlaamse overheid de mond vol heeft van belastingverlaging. Kan de Vlaamse overheid in haar eigen begroting niet één miljard frank vinden ?

De Vlaamse regering stelt eveneens dat de provincies zich maar op hun kerntaken moeten concentreren. De heer Van Loock verklaart dat de provincies daar reeds volop mee bezig zijn. Hij verwijst in dat opzicht naar het 'Charter van de Vlaamse provincies' (1996) en naar het VVP-memorandum van 1999, dat aan de politieke partijen en aan de Vlaamse parlementsleden werd bezorgd. De provincies wensen op basis van het VVP-memorandum verder gesprekken aan te gaan met de Vlaamse regering om te komen tot duidelijke bevoegdheidspakketten. Daarbij mag niet worden uitgegaan van een gesloten taakstelling voor de provincies.

Tegenover de afoming van het provinciefonds met één miljard frank staat dat de Vlaamse regering ook een aantal beloften doet aan de provincies. De VVP heeft bij die beloften toch enkele vragen. De regering blijkt nu plots bereid om een proeve van Vlaams provinciedecreet uit te werken. De VVP is daar al geruime tijd vragende partij voor en heeft zelf al het initiatief genomen om teksten uit te werken, daarbij geruggesteund door een vijftal professoren van verschillende universiteiten. Het behoud van de provinciale belastingsbevoegdheid was reeds onderhandeld en verworven in de afsprakennota. Het pact met de provincies dat de regering nu voorstelt was reeds in het regeerakkoord ingeschreven. Daarvoor moeten de provincies toch niet de prijs van één miljard frank betalen ! ? De provincies wensen ook geen pact te onderhandelen als de provincies beschouwd worden als "een slechts aanvullend bestuursniveau ...". De provincies wensen als een volwaardig bestuursniveau erkend te worden.

De heer Van Loock doet opmerken dat het overleg tussen de provincies en de minister van Binnenlandse Aangelegenheden nogal stroef is. De correspondentie wordt niet altijd beantwoord en het rechtstreeks overleg loopt soms uit de hand. Van de

minister-president werd intussen wel bekomen dat er op 9 november 2000 een overleg zal plaatsvinden over de problematiek.

Als besluit stelt de heer Van Loock dat de Vlaamse regering haar maatregel moet intrekken en dat zij op een behoorlijke manier overleg moet plegen met de vertegenwoordigers van het provinciaal bestuursniveau. De Vlaamse provincies zijn daar alszins toe bereid.

2. *Uiteenzetting van de heer Marc De Buck, gedeputeerde provincie Oost-Vlaanderen*

Volgens de heer Marc De Buck hebben de provincies uit praktische overwegingen en vanuit het oogpunt van een goed bestuur zeer snel gereageerd op de voorstellen van de regering met betrekking tot het provinciefonds. Voor 1 januari 2001 moeten de provincies immers een sluitende begroting kunnen voorleggen, zoniet moet men met voorlopige twaalfden besturen. De provincies geraken in de problemen als men hen in extremis één miljard frank ontnemt en men hen suggereert aan de fiscaliteit te sleutelen. Bovendien wordt door de toezichthoudende overheid opgelegd dat de provincies een meerjarenplanning moeten uitwerken. De vraag stelt zich hoe men een sluitende meerjarenplanning kan ontwikkelen als één van de gegevens waar men zich op moet steunen – de dotatie van het provinciefonds – onzeker is.

De spreker stelt dat de vermindering van het provinciefonds onder meer in verband wordt gebracht met het takenpakket van de provincies. Niemand kan nu echter al voorspellen of het takenpakket van de provincies meer of minder financiële lasten voor de provincies met zich mee zal brengen. De Vlaamse regering loopt met haar voorstel dus duidelijk voor op de inhoud van het te voeren debat over de kerntaken. De Vlaamse minister van Cultuur heeft de provincie Oost-Vlaanderen recent nog aangesproken of die bereid is om voor een bedrag van 500 miljoen frank te participeren in een forum voor muziek, dans en beeldcultuur te Gent. De ene minister vraagt dus extra financiële inspanningen van de provincie, terwijl langs de andere kant er systematisch 233 miljoen frank per jaar zou verdwijnen uit de provinciale begroting van Oost-Vlaanderen.

3. *Uiteenzetting van de heer René Swinnen, gedeputeerde provincie Vlaams-Brabant*

Ook de heer René Swinnen betreurt het feit dat de regering, zonder enig voorafgaand overleg, het provinciefonds met één miljard frank wil verminderen. Dat voornemen staat ook haaks op de afsprakennota tussen de Vlaamse regering en de Vlaamse provincies. Nochtans werd de afsprakennota, die nog met de vorige Vlaamse regering werd afgesloten, ook door de huidige regering onderschreven.

De spreker wenst uit de recente Septemberverklaring van minister-president Dewael te citeren : "Ik vermeld in dit verband dat van de opbrengst van deze operatie (overheidsparticipatie GIMV) 9 miljard frank opzij gezet wordt voor het Stadsvernieuwingfonds, dat volgend jaar operationeel moet worden. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan een bepaling van het regeerakkoord. Eveneens relevant voor de steden en gemeenten is onze optie om één miljard extra te voorzien voor het gemeentefonds bovenop de indexatie die wij nu al voor het tweede opeenvolgende jaar toepassen. We komen daarmee bij voorbaat tegemoet aan de financiële ademnood waarin de gemeenten de komende jaren zullen geraken. Wij koppelen hieraan wel een debat over de parameters voor de verdeling van het gemeentefonds." De spreker vindt het eigenaardig dat in het licht van die verklaring nu plots het provinciefonds komt opduiken. Nochtans zijn de Septemberverklaring en het begrotingsdecreet sterk met elkaar verbonden.

Wat de heer Swinnen vooral bekommert, is dat men nu een confrontatie teweegbrengt tussen provincies en gemeenten, hetgeen niet bevorderlijk is voor een goed bestuur. De spreker pleit verder voor grote duidelijkheid wat de toekomstige rol van de provincies in het bestuurlijk landschap van Vlaanderen betreft. De provincies zijn vragende partij om daarover tijdens het najaar in deze commissie een open debat te voeren. Het uitgangspunt moet een effectieve samenwerking zijn met de gemeenten, waarbij men zich niet zozeer baseert op de bevoegdheden maar op de problemen en de projecten. Het moet gaan om een provinciaal bestuur dat bovenlokaal en streekgericht werkt. Daarbij moet de rol van de provincies en van de intercommunales op bovenlokaal vlak goed afgelijnd worden. Bovenal mogen de provincies niet begraven worden in een gesloten taakstelling. Zij moeten hun eigen dynamiek kunnen ontwikkelen en

daarbij samenwerken met de gemeenten en met de Vlaamse overheid. Zij moeten met volwaardige instrumenten kunnen zorgen voor een eigen en eigentijds beleid. Daarvoor zijn alvast ook geëigende middelen nodig. Als dit debat spoedig tot een goede regelgeving zou kunnen leiden, wordt dit budgettair incident omgebogen tot de aanzet van een versterking van de bestuurskracht van zowel de gemeenten, de provincies als de Vlaamse overheid.

4. *Uiteenzetting van de heer Ludo Helsen, gedeputeerde provincie Antwerpen*

De heer Helsen betreurt de manier waarop de beslissing van de Vlaamse regering is tot stand gekomen. Er werd daarover geen overleg gepleegd met de provincies en evenmin werd de maatregel uitgelegd. Verder vraagt de spreker zich af of er geen verborgen agenda meespeelt. Dergelijke verborgen agenda speelt vaak een rol als het gaat over de verhouding tussen de provincies en de Vlaamse overheid. Nochtans geven de provincies blijk van een wil tot samenwerking. Op vraag van minister Stevaert werd bijvoorbeeld een staten-generaal in verband met de mobiliteit georganiseerd. Toen minister Dua aanstuurde op een sluiting van de ISVAG-verbandingsoven was de provincie Antwerpen onmiddellijk bereid tot overleg. De provincies zijn kortom steeds bereid geweest mee te werken aan de uitvoering van het Vlaams beleid. Zij zouden er begrip voor hebben kunnen opbrengen indien de Vlaamse overheid de provinciale hulp zou inroepen, bijvoorbeeld om een oplossing te zoeken voor de congestie van de wegen, voor het saneren en baggeren van rivieren, voor het onderhoud van gewestwegen. De afhouding van één miljard frank van het provinciefonds beschouwt de spreker echter als een inbraak. Multatuli parafraserend stelt hij dat er een roversstaat ligt tussen Waals-Brabant en de Schelde.

5. *Uiteenzetting van de heer Jan Durnez, gedeputeerde provincie West-Vlaanderen*

De heer Jan Durnez verklaart lid te zijn geweest van de Commissie Bestuurlijke Organisatie (CBO) en momenteel te zetelen in de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur (HRBB). De CBO hechtte enorm veel belang aan behoorlijke omgangsvormen tussen de bestuursniveaus. Het provinciefonds werd in 1991 overigens opgericht om een einde te maken aan de jarenlange onzekerheid in verband met de provinciale dotaties. Zowel de gemeenten als de provincies moesten op middellange termijn duidelijkheid hebben over hun inkomsten, zodat zij

een degelijk beleid konden voeren. In dat opzicht getuigt het voorstel van de Vlaamse regering om het provinciefonds af te romen van een onbehoorlijke manier van werken. De spreker roept de parlementsleden op de afroming van het provinciefonds te herstellen.

III. Bespreking

De heer *Francis Vermeiren* vraagt naar de reden van de stroeve verhouding tussen de provincies en de minister van Binnenlandse Aangelegenheden.

Volgens de heer *Raymond Van Loock* gaat het vooral over de manier waarop de minister met de provincies omgaat. Zo had de minister zich na zijn aanstelling voorgenomen de vijf Vlaamse provinciebesturen te bezoeken. Sommige van die bezoeken zijn niet doorgegaan of werden al te vlug afgehaspeld. Ook was er wat verwarring over bezoeken aan enerzijds het gouverneurschap en anderzijds de bestendige deputatie. Blijkbaar zijn die bezoeken bij de minister niet in goede aarde gevallen. Op briefwisseling vanuit de VVP naar de minister komt niet altijd antwoord, hetgeen duidt op een moeilijke relatie. Op eigen initiatieven van de VVP, bijvoorbeeld met betrekking tot de vorming van provinciale mandatarissen, komt er nauwelijks reactie. Op de VVP-colloquia is meestal wel iemand van het kabinet aanwezig, maar niet de minister zelf.

De heer *Francis Vermeiren* is van oordeel dat men de betrokken minister, die persoonlijk niet aanwezig is, niet mag viseren. Het voorstel met betrekking tot het provinciefonds wordt collegiaal door de gehele Vlaamse regering gedragen. Men mag dit dossier dus niet herleiden tot een persoonlijke kwestie; het dossier zelf moet op zijn waarde beoordeeld worden. Volgens de spreker zou het goed zijn indien er een gedetailleerde nota over de provinciale reserves wordt voorgelegd. De laatste jaren is immers de indruk ontstaan dat de provincies over aanzienlijke reserves beschikken. Kunnen de provincies hun stelling dat de provinciale reserves schromelijk overdreven zijn, wiskundig onderbouwen?

De heer *René Swinnen* gaat akkoord dat men van dit dossier geen persoonlijke aangelegenheid mag maken. Het is zeker niet de bedoeling aan te sturen op een confrontatie. Niettemin is de afname van één miljard frank van het provinciefonds als een donderslag bij heldere hemel gekomen, te meer daar er daarover in de Septemberverklaring van minister-president Dewael geen enkele aanwijzing

te vinden was. Daarom vragen de provincies dat de parlementsleden het regeringsvoorstel niet zouden volgen. Voorts vragen de provincies dat er in het najaar in het parlement een debat zou worden georganiseerd over de toekomstige rol van de provincies.

De heer *Raymond Van Loock* wil de zaak evenmin persoonlijk spelen. Het gaat echter om de moeilijke relatie die de minister met de provincies onderhoudt. De provincies zijn voorstander van een goede dialoog en zij hebben daartoe al meermaals het initiatief genomen. De provincies verwachten wel dat de minister met hen overleg pleegt als er maatregelen voorbereid worden met gevolgen voor de provinciale besturen. Deze verwachting is legitiem vermits het principe van het overleg is opgenomen in de afsprakennota en in het regeerakkoord.

De heer *Jan Durnez* merkt op dat de provinciale ontvangers technische verduidelijking kunnen geven over de zogenaamde provinciale reserves. Hij stelt verder dat sinds het invoeren van de nieuwe gemeentelijke boekhouding het bijzonder moeilijk is om de provinciale en gemeentelijke begrotingen te vergelijken. De provincies moeten hun gegevens op een andere manier verwerken. Uiteindelijk staan de provinciale reserves er niet beter voor dan de gemeentelijke. De Vlaamse regering volgt vandaar een verkeerd spoor. Het juiste spoor waarop men moet terechtkomen is dat van de kerntaken. De minister heeft in die zin een opdracht gegeven aan de HRBB, maar het gaat om een moeilijk dossier dat tijd zal vergen. Het is echter geen goede zaak dat de minister het debat over de kerntaken hypothekeert door eenzijdige beslissingen over het provinciefonds of door een eenzijdige visie op de kerntaken. Indien men bijvoorbeeld de huisvuilverwerking als een provinciale kerntaak zou zien, dan moeten er daarvoor ook middelen voor de provincies tegenover staan. Bij de provincies bestaat alleszins reeds lang de bereidheid om het kerntakendebat aan te gaan.

De heer *Mark Van der Poorten* verwijst naar de 8 miljard frank reserves waarover de provincies zouden beschikken. Naar aanleiding van een actuele vraag van de spreker op 25 oktober 2000 sprak de minister van een reserve van 9 miljard frank. Over welk cijfer gaat het nu precies? De minister heeft in zijn antwoord op bovenvermelde vraag ook verwezen naar het kerntakendebat dat nog moet worden gehouden. In die zin vindt de spreker de afroaming van het provinciefonds voorbarig. Hij is verder van oordeel dat de VVP dringend het gesprek met de minister moet aangaan. De provincies moe-

ten op korte termijn in staat worden gesteld om een sluitende begroting op te stellen. Dat zou althans getuigen van een goed bestuur. De commissieleden zijn nog niet in het bezit gesteld van het ontwerp van begrotingsdecreet 2001. Hij vraagt zich af welke stappen er vanuit de commissie kunnen worden gezet.

De heer *Jan Durnez* wijst erop dat de provincies eerst per brief een raming van hun dotatie hebben ontvangen, en dat zij nu via een lek de afroaming hebben moeten vernemen. Die afroaming is aanzienlijk. Voor de provincie West-Vlaanderen bijvoorbeeld gaat het om eenzesde van de personeelsbegroting.

De heer *Ludo Helsen* meldt dat volgens gegevens van de provinciale ontvanger de daadwerkelijke reserve van de provincie Antwerpen de som van 4.354 frank bedraagt. Indien de Vlaamse overheid meent dat de provincies over een reserve van 8 miljard frank beschikken, is het aan de Vlaamse overheid om die cijfers te bewijzen. Men moet de bewijslast niet omkeren.

De heer *Peter Braet*, ontvanger van de provincie West-Vlaanderen, vraagt zich af op welke gegevens het cijfer van 8 miljard frank gebaseerd is. In een Dexia-studie over de toestand van de financiën van de lokale overheden is er weliswaar sprake van een bedrag van 8 miljard frank. Dat bedrag omvat echter het totaal van de rekening van de vijf provincies op 31 december 1998. Het gaat hier echter om een momentopname, om de kastoestand op die datum. Daartegenover staan echter een pak verplichtingen die in 1999 moeten worden betaald. Voor de vijf Vlaamse provincies samen vertegenwoordigen die verplichtingen een bedrag van 4,5 miljard frank. Er blijft dus nog 3,5 miljard frank over. Intussen zijn die middelen echter al gebruikt geweest bij de opmaak van de begroting 1999 als overgedragen boni. Uiteindelijk zijn die middelen dus ook al opgebruikt. Vandaag moet de begroting 2001 worden opgemaakt, waarbij het probleem zich stelt dat er geen overschotten meer zijn. Als er sprake is van reserves, dan gaat het volgens de spreker over onbenutte bedragen of saldi. Er zijn in de provinciale begrotingen echter geen onbenutte bedragen. Aan elk bedrag is een engagement gekoppeld.

Het lijkt de heer *Francis Vermeiren* bijzonder vreemd en zelfs ongezonder dat geen enkele provincie over enige reserve zou beschikken.

Alles hangt volgens de heer *Peter Braet* af van wat men onder reserve verstaat. Men kan bijvoorbeeld over een bedrag beschikken dat dient als waarborg

voor engagementen die werden aangegaan in het kader van een intercommunale samenwerking. In feite kan dat niet als reserve worden beschouwd. Die middelen moeten mogelijk van de ene dag op de andere worden angesproken. Het enige waarover de provincies wel beschikken is een gewoon reservefonds dat dient als waarborg tegenover aangegane engagementen. In de provincie West-Vlaanderen gaat het daarbij om een bedrag van 100 miljoen frank, op een begroting van 4,5 miljard frank. Dat kan men moeilijk een overdreven reserve noemen.

De heer *René Swinnen* erkent dat er ook in zijn provincie reserves bestaan, maar die zijn allemaal vastgelegd en hebben een bestemming gekregen.

De heer *Herman De Loor* kan er begrip voor opbrengen dat de VVP reageert nadat er middelen van de provincies worden afgenomen. Hij wijst erop dat het gaat om een regeringsbeslissing die de bevoegde minister uiteraard moet uitvoeren. De genodigden hebben vandaag proberen aan te tonen dat de ingreep van de regering onterecht is. Alle commissieleden hebben kennis kunnen nemen van de aangebrachte argumentatie. Naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen zal de echte discussie moeten worden gevoerd in de commissie. De spreker wenst van de problematiek geen steriele discussie van meerderheid versus oppositie te maken. Het is duidelijk dat de provincies de afgeroemde middelen zeer goed kunnen gebruiken, zoals overigens ook de gemeenten die middelen kunnen gebruiken. De commissieleden zullen tijdens de begrotingsbesprekingen de afweging moeten maken en dus de ontwerpbegroting goedkeuren dan wel aanpassen. Deze gedachtewisseling leent zich echter niet tot een politieke discussie onder de commissieleden over de opportuniteit van de afroaming van het provinciefonds.

De heer *Dirk Holemans* verklaart dat ook zijn fractie begaan is met de problematiek die vandaag aan de orde is. De Vlaamse regering heeft in dit dossier gebrekkig gecommuniceerd en vandaar is de reactie van de provinciale besturen begrijpelijk en gegrond. Het is van belang dat de commissieleden goed gedocumenteerd zijn over de provinciale reserves. Verder verwijst de spreker naar het te voeren debat over de kerntaken van de verkozen besturen.

Mevrouw *Hilde De Lobel* heeft bedenkingen bij het feit dat de vertegenwoordigers van de provincies met de minister voorlopig niet over de kerntaken willen praten. Volgens de provincies gaat het huidige debat niet over de kerntaken, maar over het provinciefonds. Voor de spreker zijn beide met

elkaar verbonden : de middelen moeten geplaatst worden tegenover de kerntaken.

De heer *Ludo Helsen* betwist dit standpunt. De Vlaamse regering zelf heeft in eerste instantie enkel over het provinciefonds gesproken. Overigens zijn de provincies zelf voorstander van een kerntakendebat, zoals dat ook in het charter van de Vlaamse Provincies staat.

Mevrouw *Hilde De Lobel* antwoordt dat de provincies in hun uiteenzettingen zelf over taakuitzuivering hebben gesproken. Ook de heer Swinnen heeft voortdurend gesproken over het duidelijk aflijnen van de bevoegdheden van de provincies. Dit bewijst dat men beide aspecten niet van elkaar kan loskoppelen.

Mevrouw De Lobel verklaart geschokt te zijn door het feit dat de genodigden de uitdrukking 'de tering naar de nering zetten' hanteren. Volgens haar verstaan de provincies hier blijkbaar het systematisch verhogen van de belastingen onder. Dit lijkt haar eerder de nering naar de tering zetten. De tering naar de nering zetten betekent dat men bij dalende inkomsten onderzoekt wat men aan de uitgavenzijde kan besparen.

De provincies staan volgens de spreker niet bekend als zuinige instellingen. Bij de begroting van de provincies vallen twee zaken op. Ten eerste is het operationeel houden van de eigen administratie en organisatie de zwaarste begrotingspost. Ten tweede financieren zowat alle provincies zeer grote projecten, die op de eerste plaats prestigedoeleinden dienen en die op het intermediaire niveau eigenlijk niet thuishoren. Als het de provincies menens is met een duidelijke taakafbakening, dan moeten ze zichzelf ook vragen stellen bij een aantal nevenactiviteiten. De provincies beweren dat ze de belastingen moeten verhogen als de geplande verlaging van het provinciefonds met 1 miljard frank doorgaat. Geen enkele genodigde heeft laten verstaan dat men zou onderzoeken waar men kan besparen.

De spreker illustreert haar standpunt met twee voorbeelden uit Antwerpen. De PIVA is een provinciale school die een zeer goede horeca-opleiding aanbiedt. Waarom moet het intermediair niveau deze school inrichten, die een opleiding aanbiedt die in dezelfde stad door twee andere netten wordt georganiseerd ? Een tweede voorbeeld is dat van de sociale-woningbouw, een markt waarop ook de provincie Antwerpen zich heeft geworpen. Enige tijd geleden kloegen de sociale-huisvestingsmaatschappijen over de concurrentie bij de aan-

koop van gronden en panden door andere beleidsniveaus. Wat kan de provincie daar meer doen dan de specialisten van de sociale-woningbouw ?

Bezuinigingen worden in de provincies blijkbaar niet overwogen. Men wil eerst centen, en dan pas zal men aangeven wat men ermee gaat doen. De tering naar de nering zetten betekent volgens de spreker de uitgaven aanpassen aan de inkomsten, en niet andersom.

De heer *Ludo Helsen* merkt op dat het hier toch om een zeer fundamenteel bedrag gaat. Overigens wordt ook in de provinciehuizen nagedacht over mogelijke besparingen. Reagerend op de bewering dat provincies zich inlaten met zaken die niet tot hun bevoegdheden behoren, verwijst de spreker naar het voornemen van de regering om 15.000 extra sociale woningen te realiseren. De provincies kopen verwaarloosde woningen in dorps- en stadscentra op en verkopen ze voor een symbolische frank aan sociale-huisvestingsmaatschappijen, die ze verbouwen tot sociale woningen. Uit eenzelfde sociale bekommernis hebben de provincies inder tijd scholen opgericht in gebieden waar grote tekorten waren. Men kan overwegen of die inderdaad onder de provinciale vleugels behouden moeten blijven, maar het is niet ernstig te beweren dat de provincies het geld over de balk gooien voor taken die men beter aan andere instellingen of bestuursniveaus overlaat.

De heer *René Swinnen* herhaalt dat ook de provincies een debat vragen over de provinciale kerntaken. Er stelt zich nu echter een urgent probleem, met name de geplande verlaging van het provinciefonds met één miljard frank. Die vermindering heeft een wezenlijke impact op het evenwicht van de begroting in elke provincie. De heer Swinnen verduidelijkt dat niet de provincies maar wel de minister gesuggereerd heeft om de provinciale belastingen te verhogen. De geplande afcentiemen, toch een van de prioriteiten van de regering, staan in contrast met een dreigende verhoging van de provinciebelastingen. De provincies waarschuwen voor een broekzak-vestzak-operatie.

Mevrouw *Hilde De Lobel* blijft bij haar stelling dat zij niet inziet waarom het intermediaire niveau zich met onderwijs – hoe kwalitatief het aanbod ook is – of sociale-huisvestingsprojecten moet inlaten. Zij vindt het niet logisch dat de provincies Vlaamse middelen krijgen waarmee zij dan gratis woningen ter beschikking gaan stellen aan de sociale-huisvestingsmaatschappijen. De tussenkomst van het intermediaire bestuursniveau is in dergelijke aangelegenheden volstrekt overbodig.

De spreker beseft dat de provincies nu met een acuut probleem worden geconfronteerd. Zij wil echter de problematiek in kwestie inhoudelijk benaderen, omdat de centen moeten worden verbonden aan het takenpakket. De provincies vragen meer bevoegdheden en middelen, maar in elke provincie kunnen er een aantal projecten worden aangeduid die zonder problemen door een ander bestuursniveau kunnen worden uitgevoerd.

De heer *Jan Durnez* vraagt aandacht voor het feit dat de provincies ook een resem verplichtingen hebben, die hen worden opgelegd door allerlei decreten in verband met monumentenzorg, het bibliotheekwezen, de ruimtelijke ordening, de milieusector. De provincies hebben die verplichtingen steeds aanvaard. In de provincie West-Vlaanderen is het bedrag dat wordt uitgetrokken om aan de verplichtingen te voldoen op tien jaar tijd verdrievoudigd tot ongeveer 200 miljoen frank. In het kader van het debat over de kerntaken mag men de verplichtingen van de provincies dus niet uit het oog verliezen.

De heer *Raymond Van Loock* stelt dat men niet alle pijlen op de provincies moet richten. Men moet de problemen in hun totaliteit bekijken. Begin jaren negentig bijvoorbeeld richtten de provinciebesturen in alle Vlaamse provincies milieu-educatieve centra op. Hij vraagt zich af waarom de Vlaamse overheid enkele jaren later hetzelfde moest doen in elke provincie ?

De heer *Dirk De Cock* wenst zich aan te sluiten bij de tussenkomst van de heren Vermeiren en De Loor. De Vlaamse regering heeft inzake het provinciefonds een collegiale beslissing genomen. Minister-president Dewael heeft zijn ministers opgeroepen aan interne budgettaire heroriëntering te doen. Het gaat hier precies om een van die heroriënteringen. De gedachtewisseling van vandaag draagt zeker bij tot een inventarisering van de bestaande problemen en tot een betere kijk op de situatie. De discussie over de kerntaken moet zeker gevoerd worden.

Voor mevrouw *Anny De Maght-Aelbrecht* toont deze gedachtewisseling nogmaals aan dat er een debat moet komen over de bevoegdheden van het intermediaire niveau, en ook van de intercommunales. Uit het debat van vandaag onthoudt ze vooral volgende punten.

Vooreerst hebben de provincies een officiële brief ontvangen met richtlijnen over hoe ze hun begrotingen moeten opstellen. Een dergelijk schrijven is direct van kracht, tot een eventueel tegenbericht. De provincies moeten zich houden aan de richtlij-

nen, en hun begroting in functie van die richtlijnen opstellen. Hetzelfde geldt overigens voor de gemeenten. Zij hebben hun instructies gekregen en weten al welke weerslag dit kan hebben op de concrete begrotingscijfers. Ten tweede is er het debat over de kerntaken. De inhoudelijke omschrijving van de kerntaken heeft ook juridische en financiële gevolgen, die in het debat evenmin onbesproken mogen blijven. Ten derde is het de taak van deze commissie om te debatteren over het financiële luik van het kerntakendebat en over de organisatie en het verloop van de debatten. Dat neemt niet weg dat ook de spreker aandringt op een onderhoud tussen de minister en de vertegenwoordigers van de provincies, al was het maar uit menselijke overwegingen. Ten slotte ligt de eindbeslissing bij het parlement. De commissieleden zullen hun verantwoordelijkheid moeten opnemen en de argumentatie van de provincies in overweging nemen bij hun beslissing.

De heer *Jan Penris*, voorzitter van de commissie, merkt op dat over de provinciale reserves waarvan sprake het laatste woord nog niet is gezegd. Hij stelt voor dat de vertegenwoordigers van de VVP de commissieleden hierover een nota bezorgen.

Mevrouw *Anny De Maght-Aelbrecht* meent dat het niet nodig is om hierover een extra nota te vragen. Men kan de nodige gegevens afleiden uit het resultaat van de rekeningen van de provincies. Zij wijst erop dat een begroting altijd een raming is en dat men die gegevens kan manipuleren, bijvoorbeeld door meer dan genoeg reserves in te schrijven. De spreker vindt dat men zich niet mag verstoppen achter de vraag om nog meer nota's, omdat iedereen toch goed weet hoe de situatie is.

De heer *Francis Vermeiren* verklaart een nota over de reserves te hebben gevraagd omdat hij vermoedt dat de toestand van die reserves een rol heeft gespeeld bij de besluitvorming. Het zou goed zijn dat er een inventaris komt van de reserves, zoals ze zijn ingeschreven. Het is inderdaad zo dat men met de reserves creatief kan omspringen. Toch bestaan er objectieve gegevens over die reserves, en het zou nuttig zijn om die in het debat te betrekken.

De verslaggever,

Herman DE LOOR

De voorzitter,

Jan PENRIS
